

Допі людські

Весна 45-го Панаса Мелешука

Після важких наступальних боїв на території Німеччини солдат-сапер Панас Мелешук з товаришами дійшли до Ельби, де 25 квітня 1945 року на мосту зустрілися з союзниками-американцями. А через два тижні — 9 травня — в Чехії вони крокували вулицями Праги, яка радісно вітала визволителів і переможців.

Ветеран з хвилюванням згадує той незабутній весняний День Перемоги:

- Наш батальйон у складі 21 армії 1-го Українського фронту здійснив багатокілометровий марш з німецького міста Торгау до чеської столиці, щоб прогнати звідти фашистів, які не визнавали оголошеної в Берліні капітуляції своїх збройних сил. Після атаки частин радянської армії, запеклих вуличних боїв ворожий гарнізон припинив опір і здався в полон. Тисячі пражан зустрічали нас квітами під час руху вулицями древнього міста.

Саперна військова частина зупинилася біля Влтави. Форсувати цю річку вже не було потреби. Старовинні мости, як і всі будівлі Праги, вдалося зберегти неушкодженими — таке було завдання командуючого фронтом Івана Конєва. А вранці 9 травня батальйону наказали шикуватися і командир урочисто оголосив про повну перемогу над противником і закінчення Великої Вітчизняної війни. Усі кричали «Ура!», салютували пострілами зі зброї, обнімались. Настав довгожданий спокій, а весняне буйноцвіття, здавалось, тріумфувало разом із солдатами.

Шлях до цього першого мирного дня для Панаса Мелешука й інших жителів ріднокраю був неймовірно важким, сповненим випробувань, втрат, страждань. Селяни Чудля пере-

жили часи окупації, розправи карателів, масовий вивіз молоді в Німеччину на підневільні роботи. Взимку 1944-го німців прогнали радянські війська, а через тиждень розпочалась мобілізація в армію місцевих чоловіків і парубків, забрали й дев'ятнадцятирічного Панаса. Як ішов на війну, то попрощався з матір'ю, сестрами. Батька Тимофія Мелешука, першого сільського голови, тоді вже не було: він помер у 1939 році.

За словами ветерана, привезли новобранців у Рівне, на збірний пункт, де нині розташована обласна лікарня. Звідти водили на залізничну станцію відновлювати колію, засипати воронки після бомбардувань фашистською авіацією. Затим Панаса з товаришами відправили в Смо-

ленськ, де в інженерному полку два місяці навчали саперної справи. А весною солдат прибув на фронт. Рядовий Мелешук розмінював проходи на передовій, споруджував понтонні мости через річки, забезпечуючи переправу танків, гармат наступаючих військ. Не раз потрапляв під артилерійські обстріли, бомбардування фашистських літаків.

За мужність при знешкодженні мін в особливо складних умовах Панаса Мелешука нагородили медаллю «За відвагу». Після визволення Білорусі 21 армія, в складі якої воював наш земляк, з боями дійшла аж до Балтійського моря.

- Позаду залишилися населені пункти Литви, Латвії, коли вийшли до неозорого узбережжя, — згадує Панас Тимофійович. — Тоді вперше побачив морські води, кораблі, моряків. Утім, відпочити не вийшло, бо отримали наказ повертатися на Південь, у полосу 1-го Українського фронту. З Вільнюса залізницею наш батальйон приїхав у Сарни, далі — на Ковель. Хотілось відвідати рідне село, але про відпустку не могло бути й мови. Вночі перетнули кордон з Польщею і через декілька днів включились у бої з ворогом у напрямі на старовинне місто Краків.

Батальйон саперів, де служив Панас Мелешук, форсував річку Вісла, разом зі стрілецькими полками захопив на західному березі плацдарм у районі міста Сандомир. Відтак 12 січня 1945-го війська 1-го Українського та 1-го Білоруського фронтів розпочали звідти Вісло-Одерську наступальну операцію. Через три дні рядовий Мелешук уже забезпечував переправу танків через річку Варта, брав

участь у штурмах міста Ченстохов, фортеці Бреслау (нині Вроцлав). Скоро армія маршала Радянського Союзу Івана Конєва очистила від фашистів весь Верхньо-Сілезький промисловий регіон, а 27 січня звільнила знесилених в'язнів концтабору Освенцім.

Остання вирішальна та найбільша операція обох фронтів — Берлінська — розпочалась 17 квітня. Нашому земляку довелося форсувати річки на території Німеччини. Через тиждень він зустрівся на Ельбі з солдатами США, які наступали із Заходу.

- На мосту побачив американських вояків, — каже ветеран. — Радісно вітались, а потім разом пили пиво. Та раптом надійшов наказ терміново рухатись на Прагу: там почалося повстання проти німців. Коли 2 травня Берлін узяли війська 1-го Білоруського фронту, то полки нашої дивізії день і ніч спішили до захисників чеської столиці. Встигли допомогти їм і врятували місто та пражан від знищення.

Уже після радісного Дня Перемоги Панаса Мелешука й інших бійців батальйону направили до Будапешту в навчальний полк парашутно-десантних військ. Там пройшов курс підготовки повітряного десантника, мав на літаку прибути на Далекий Схід воювати з японськими імперіалістами. Однак бойові дії розвивались настільки стрімко, що в кінці літа їх Квантунська армія капітулювала.

Панас Трохимович демобілізувався, повернувся з Угорщини в Чудель. Працював три роки в Клесові на каменедробильному заводі, потім 36 літ будівельником у колгоспі рідного села. У 1948-ому одружився з місцевою дівчиною Агафією, трудівницею рільничої ланки. Разом виростили десять дітей. Весна 1945 року для Панаса Мелешука ніколи не забудеться, бо саме тоді він з мільйонами побратимів врятував Вітчизну від рабства, захистив мир.

Анатолій КАРДАШ.
Фото Едуарда КОЛЯДИЧА.